

KISSAN PAIVAT

Olin äsken tullut aputoimittajaksi pieneen, mutta vihaiseen työväenlehteen, johon palstakaupalla vuodatin sappeani paksuvatsaisia kapitalisteja, tyhjäntoimittajia herrankeikareita sekä heidän vielä turhanpäiväisempiä ja hyödyttömämpiä naisiansa vastaan. Luin näet itseni köyhälistöön kuuluvaksi. Ja täydellä syyllä. Omaisuutta minulla ei ollut kuin vähäinen pöytä, ilman laatikkoa, tuoli, jonka takajalat hölkkivät, rutiseva sänky, 25 pennin mustepullo ja omatekoinen kynänvarsi sekä teriä varastossa enintään puolitusinaa kerrallaan. Sen parempia kirjoituskaluja minulla ei ole ikinä ollut, enkä tahtoisikaan, sillä näissä nykyisissä on eräs ominaisuus, jota kallisarvoisemmissa ei olisi-kaan, nim. se varmuus, että saan ne pitää kaikissa vaiheissa. Ulosottoyrityksissä on ne aina jätetty minulle — säälistäkö vai lain nojalla, en tiedä — niin että minua ei niistä eroita muut kuin kuolema tai tulipalo. Edellisen mahdollisuuden totendutua en niitä enää tarvitse, ja jälkimäisen suhteen luotan hyvään onneeni, siinä määrässä että olen jättänyt ne vakuuttamatta, kaikista minun etuani valvovien paloasiamiesten kehoituksista huolimatta. Jos ne palavat, jään tosin maalle paljaalle ("puilla paljailla" olen jo nyt), mutta jos eivät pala, säästyvät vuotuiset vakutusmaksut taskuuni, jossa niitä kyllä kipeästi kaivataan.

On minulla kuitenkin yksi ylellisyysesine, josta ulosottomiehillä ei ole aavistustakaan, se kun aina juoksee piiloon, jos näkee jonkun tulevan laukku kainalossa. Minä olen sille sen tiedon opettanut. Koiria se myös pakenee. Mutta siihen se on oppinut itsestään.

Se on isonlainen kissa, Ville nimeltään ja vesihärmää väriltään, tuumajuovainen. Kaunis kissa ollut Jumalan huomasta, mutta elämän kovissa koettelemuksissa vähä vikaantunut. Puuttuu toinen silmä kokonaan ja molemmista korvista latvapuoli. Nämä vanhat ovat muistoja nuorunden ajoilta, "Sturm und Drang"-kaudelta. Mutta Ville on tasaantunut vanhemmiten, niinkuin minäkin aina olen aikonut tehdä. Nyt se jo on hyvin järkevä ja käyttöksessään täysin arvokas. Minä en tosiaan ole päässyt niin pitkälle, vaikka jo kohta olen neljäkymmenen mies. Ja Ville tuskin on vielä täyttänyt kymmentä vuotta.

Eräänä iltana toimistosta tultuani olin pannut alulle leimuaavan kirjoitussarjan, jossa räikeillä väreillä kuvailin, kuinka meidän rahapohatat viettävät "kissan päiviä": laiskoina vetelehtivät päiväkaudet, maitoa, vehnästä syöden, yöksi lähtevät pyydystyksille tai muuta luvia hakemaan, kesät makailevat päivänpaisteessa pitkin maasentuja, katsellen nautinnokseen miten työväki kuumalla ilmalla hikoilee kiireissä töissä, joitten tuloksista nuo vetelehtijät ottavat päältä oman huolettoman elantonsa.

"Eikö nämä ole kissan päiviä tällaiset päivät — oikeata vanhaan lempikissan leutoa elämää?"

Sillä lauseella lopetin täksi kerraksi. laskin kynäni pullon suulle ja menin maata narisevaan sänkyyni. Sappeni tosin ei ollut vielä tyhjennetty, vaan ajattelin aamulla jatkaa. Nyt olin väsynyt päivän puuhista. Pimeäkin jo alkoi olla.

Ville oli istunut tuolin vieressä lattialla ja hymyillen eli — niinkuin pintapuolisesti ihmiset sanovat — "kehräten" katsellut silmiini, joissa hän kaiketi oli nähnyt innostuneen pyhän tulen liekehtivän. Muuten emme virkkaneet toisillemme mitään koko iltana. Olimme niin omissa ajatuksissamme kumpikin.

Vuoteelle laskeutuessani huomasin Villen hypänneen tuolille ja kurkistelevan pöydälle jäänyttä kirjoitustani. Silloin minä vuorostani hymyilin, ajatellen itsekseni, että "minkähän selvän sinäkin luulet siitä saavasi!" Sen jälkeen ummistin silmäni.

En voi tarkoin sanoa kuinka pitkän ajan kuluttua Ville sitte kiipesi sänkyyni. Tapansa mukaan se hiipi olkapäälleni ja alotti hiljaisen hyräilynsä, jolla se niin monasti oli tuudittanut minut unelmien maahan.

Yhtäkkiä tunsin sen kumartuvan korvani juureen ja kuis-
kaavan minulle jotakin. Säpsähdin ja rupesin kuuntelemaan.
Vähä oudoksuin ensin, että Ville nyt jutteli niin aikamiehen
äänellä, kun se ennen oli vaan naukumalla toimittanut asiansa.

“Vieläkö sinä olet valveilla?” se kysyi minulta.

“Tietysti olen, kun herätit.”

“Kuuleppas, Kaapro, kun minä en saa unta sinun tähtesi.
Mikset sinä paremmin punnitse sanojasi?”

“Mitä sanojani?”

“Kun kirjoitat smrelle yleisölle. Minä lain äsken, mitä taas
tänä iltana kirjoitit. Luuletko, että minä en näe pimeässä?”

“En-luule, vaan sinulla taitaa olla kapitalistiset mielipiteet,
pelkään ma. Oletkin ollut niin helpoilla päivillä.”

“Vai helpoilla!” naurahti Ville. “Jos malttaisit hiukan
kuunnella, niin minä sulle selittäisin, minkälaiset ovat kissan
päivät!”

“No, selitä sitte, mutta lyhyeen, sillä minua nukuttaa niin
kovin.”

“Olenko minä ennen liikoja rupertellut ” vastasi Ville. “Ym-
männäthän sinä vähemmästäkin, kun vaan pääset oikealle tolalle.
Katsoppas, minä olen ollut vanhanpiian lempikissana, ennenkuin
yhdyin sinuun, ja tiedän miltä se maistuu.”

“Lihavapa tuota olit minulle tullessasi”, huomautin.

“Lihava! Onko se mikään etu minun asemassani? Teidän-
kin lihavanne sitä katsovat kuornakseen ja koettavat siitä kai-
kin tavoin päästä, vaikka heillä ei ole puoltakaan sitä haittaa
lihavuudesta kuin meillä. Meidän ammatissa täytyy olla ket-
terä.”

“Niin, kun pyydätte pikkulintuja. Antaisitte niitten olla
rauhassa!”

“Miksette te anna olla rauhassa toisten lintujen, jotka tei-
dän kokoonne verraten eivät ole niinkään suuria kuin sinun pik-
kulintusi meidän rinnallamme. Kaipaamme mekin virkistävää
urheilua, josta samalla voimme saada vaihtelua ruokalistamme.
Hiiriinkin kyllästyy. Jos ne herkkua olisivat, niin tähän ne söi-
sitte itse. Mutta olettekos maistanutkaan? — Sinäkin kyllä leh-
dessäsi pauhaat metsästyslain ankaruudesta — ja olet valmis

ampumaan kissan, jonka tapaat metsässä. Meillä se vasta kova laki.”

“Vielä kovempi saisi olla, sillä te ette edes rehellisesti tapaa pyydystämienne otuksia, vaan huviksenne kidutatte niitä ensin pitkät ajat.”

“Emme kiduta senkään vertaa kuin teidän suunnuntaimetsästäjät jäniksiä. Hiiret sen kurituksen kyllä sietävät, sillä pahoja nekin ovat kiusaamaan nakerruksellaan herkkäunisia ihmisiä. Valvottavat yökaudet.”

“Minkälaista sen vanhanpiian luona oli ollaksesi?” keskeytin.

“Aarvaathan sen itse. Kärsiä minun — heikon kissaraukan — kaikki ne hyväilyt, joitten alaiseksi ei yksikään mies ollut uskaltanut antautua. Nauttia hänen nahkiintuneitten huuliensa suuteloista ja lämmitellä sillä lemmehiiloksella, joka niin monen miehen kohdalla oli jo koettanut palaa palettavansa eikä ketään saanut lämpenemään. Niinkuin tiedät, on kissa vielä viluisempi kuin ihminen, ja sentähden oikeastaan vaatisi enemmän lämmintä. Luulenpa, että juuri tästä syystä nuoruuteni oli niin myrskyinen. Etsin näet tuskissani muualta sitä lämpöä, mitä sydämeni kaivosi.”

“Kävit tappelemassa naaraskissoista!”

“En sitä kielläkään. Tappelettehan tekin, vaikka teillä on ollut paljoa käytännöllisemmin järjestetty. Teillähän on avioliitot kihlauksineen ja niiden turvana vankat lait, mutta meidän täytyy tappelemalla ottaa omamme. Sittenkään emme saa häntä pitää kauvemmin kuin että toinen, voimakkaampi tulee ja ryöstää sen pois meiltä. Meidän kaksintaistelumme eivät ole leikin-tekkoa. Tiedät kyllä, kuinka minuakin on peitottu ja höyhennetty, ilman armoa. Silloin kun minulta silmä meni, en enää keltannut vanhanpiian lempikissaksi, vaan jouduin maailman kullulle.”

“Ehkäpä sinun kokemuksesi ovat muodostuneet niin katke-roiksi siitä syystä, että satuit yksinäiselle vanhalle piialle”, huomautin. “Väkirikkaassa talossa olisi ollut hauskempi.”

“Ei ainakaan ikävämpi olisi voinut olla”, myönsi Ville. “Mutta kissalla on joka paikassa kissan päivät. Lapset olisivat repineet hännästä, rengit potkineet ja piiat astuneet jalalle.”

“Saampa tässä minäkin varoa, ettei maailma polkisi varpaileni. Sinä siitä pääset rääkäsemällä, mutta minäpä voisin iäkseeni jäädä pinteeseen.”

“Sinulla on puolta vähemmän varpaita varjeltavana kuin minulla”, muistutti Ville. “Jos menet tuntoosi, täytyy sinun myöntää, että kissan päivät ovat monin verroin surkeammat kuin kurjimmankaan ihmisen. Ellet sääli minua, joka olen urospuoli ja jolla sentään on helpompi, ajattele meidän naisiamme. Teidän vaimonne lukevat itsensä onnettomiksi, jos heille syntyy yksi lapsi joka toinen vuosi, saattikka jos siunataan kaksoset. Mutta meidän muijat eivät valita vielä viittä, kuutta kerrallaan, ja joka vuosi...”

“Heidänpä ei tarvitse niitä elättää”, väitin minä.

“Mielellään elättäisivät, mutta te ette anna. Itse kyllä huu-datte ettei teidän lapsillenne ole tilaa yhteiskunnassa, kun kaupunkien talonisännät eivät suosi lapsirikkaita perheitä. Maalla heille riittäisi tilaa yltäkyllin. Mutta meidän lapsiamme ei suvaita missään, ei maalla eikä kaupungeissa. Yksi joskus jätetään henkiin huvin vuoksi, mutta muut hukutetaan kivi kaulassa. Miltä se tuntuu äidistä!”

“On niitä kissoja sittenkin tarpeeksi paljon.”

“Enemmän teitä on. Ja jos vielä väität vastaan, kaadan mustepullon kirjoituksellesi”, ärähti Ville vihoissaan.

“Väitän minä”, vastasin kiusallakin. “Te olette niin sitkeähenkisiä, että pian teistä tulisi maailma täyteen, jos rauhassa saisitte lisääntyä.”

“Te olette paljoa sitkeähenkisempiä kuin me. Tulette kymmentä vertaa vanhemmiksi, vaikka elätte huonostikin: tupakoitte ja juopottelette ja muuten hurjastelette, jota me emme tee.”

Ville oli suuttunut minuun. Hyppäsi sängystä lattialle ja naukasi pahasti.

Kun aamulla katsoin pöydälleni, oli mustepullo kaadettu pitkien papereitani. Leimuava kirjoitukseni oli mustan verhon peitossa päästä päähän.

Ville itse oli paennut uunille. Kohennuskepillä vedin hänet esiin. Ukolta pääsi surkea “nauu”, kun samalla aseella tutkistelin, kummastako hän enemmän piti, kissan päivistäkö vai koiran kurista.

Julmuuteni hän oli täydelleen ansainnut. Mielipiteitten eroavaisuuden takia ei milloinkaan saa ryhtyä sellaisiin väkivaltaisuuksiin kuin hän oli ryhtynyt. Hävittänyt melkoisen osan omaisuuttani: 25 pennin edestä mustetta, vähilleen. Semmoinen menettely kostaa aina itsensä taikka koston sen minä, jos satun paikalle.

Kirjoituksestani en enää välittänyt. Jos Villen käsitys oli oikea, olin osunut peräti harhaan kuvaillessani rahapohattain huoletonta elantoa "kissan päiviksi". Ja Ville tietysti nämä asiat tunsu paremmin kuin minä. Siitä syystä se aikomani kirjoitussarja jäi sikseen.

Kun sain uuden mustepullon, oli jo taas uusia kirjoitettavia.

Kaapro Jääskeläinen.

